

— ՊԱՏԱՍԻԱՆԻ ՓՈԽԱՆԱԿ —

«Արարատ»-ի ապրիլ ամսատետրում կարդացի 'Եր. Բարդուղիմէոս եպիս. Գէորգեանի «Ակամայ պատասխան» յօդուածը, իմ «Մովսէս Խորենացի թէ՞ խորին» յօդուածի առիթով, որ տպուած էր միւսնոյն ամսագրի մարտ ամսատետրում:

Սրբազանի բնաբանը, «Խիստ է քեզ ընդդէմ խթանի աքացել» և դրութեան ոճը իրանց մէջ պարունակելով յօդուածի պատասխանը, ինձ աղատում են պատասխանելու հարկից:

Բարդուղիմէոս Սրբազանից ես շնորհակալ եմ, որ իմ վերաբերութեամբ աւելի մեղմ լեզու է բանեցրել քան շատ ուրիշ համբաւաւոր բանասէրներ:

Մեր երկուսի յօդուածներն էլ կարդացողները տեսան և կտեսնեն, որ մենք Խորենացու մականուան խնդիրը բոլորովին ուրիշ կերպ ենք ըմբռնել, և Խորենացու Արարատեան դաշտից լինելու համար բոլորովին տարբեր հիմունքներ ենք առաջ բերել, ուրեմն այլոց վաստակը իւրացնելու խօսք կարող չէ լինել և չենք կարծում, որ Խորենացու մասին գրելը սրբազանը իւր մենաշնորհն է համարում:

Ես իմ յօդուածիս մէջ գրելով՝ «քաւ, այս մտքի երկանց ծնունդն ես ինձ չեմ վերագրում...: Ոմանք ևս կարծիք են յայտնել, որ նա Արարատեան Խոր դաշտի ծնունդ լինելու աղագաւ է կոչուել Խորենացի, այսինքն Խոր դաշտեցի», արդէն ցոյց է տալիս, որ ես երբէք ցանկութիւն չեմ ունեցել իւրացնելու այլոց վաստակը, մանաւանդ Բարդուղիմէոս Սրբազանի:

Ես իմ յօդուածիս մէջ յանուանէ յիշելով Սրբազանի անունը՝ ջանացել էի ցոյց տալ նրա առարկութիւնները տարօրինակութիւնը. բայց Արարատի խմբագրութիւնը բանակռուի առիթը բառնալու համար յօդուածից հանեց այդ մասը, առարկելով, թէ ոմանք բառի տակ հասկացում է, որ ուրիշ տարակուսողներ ևս եղել են Խորենացու կոչնանուան համար. և իմ նոր ենթադրութիւնը Խորենացու թէ մականուան և թէ Արարատեան դաշտեցի լինելու համար բոլորովին այլ հիմունքներ ունեն:

Թէև Սրբազանի յօդուածը շարունակութեան մէջ է, բայց ես այս մի քանի տողը գրելու համար հարկ համարեցի սպասել վերջանալուն, մանաւանդ որ ոչ այժմ և ոչ չետոյ ցանկութիւն և տրամադրութիւն չունեմ Սրբազանի հետ բանակռուի մտնել*:

Սիօն վարդապետ

* Տ. Սիօն վարդապետի սոյն գրութեամբ փակում ենք յարուցուած բանավէճը. Խմբ.